

τὸν Δουβρόφσκη; Ποῦ τὸν εἶδαν τὴν τελευταίαν φορὰν :

— Εἰς τὸ σπίτι μου, Κύριλλε Πετρόβιτς, ἠκούσθη βαρεῖα φωνὴ γυναικός· τὴν περασμένην τρίτην ἐγευμάτισε μαζῇ μου.

Πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ἄνναν Γλόποβαν, χήραν, ἀπλῆν τοὺς τρόπους, ἣν πάντες ἠγάπων διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ εὐθυμον τοῦ ἤθους. Ὅλοι μετὰ περιεργείας ἠτοίμασθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν διήγησίν της.

[Ἔπεται συνέχεια]

Π. Α. Α.

ΟΙ ΗΓΕΤΑΙ

Ἐκ τοῦ συγγράμματος Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου.

Ὁ λόρδος Σαλισθουρὺ εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν *homme du jour* ἀναμένων ἴσως ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Γλάδστωναν γενόμενος καὶ αὐτὸς «ὁ ἀνὴρ τῆς ψυχολογικῆς στιγμῆς.» Εἶνε ἐκ τῶν συμπαθεστάτων καὶ τῶν μάλιστα ἐμποιοῦντων ἐντύπων συγχρόνων πολιτικῶν ἀνδρῶν, τοὺς ἀγῶνάς του δὲ πρὸς καταπολέμησιν πασῶν τῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς παρακολουθεῖ ἕκαστος μετὰ περιεργίας μετεχούσης πως καὶ σεβασμοῦ. Κατέχεται ὑπὸ εἶδους τινὸς δογματισμοῦ—ὑπὸ τὴν εὐγενεστέραν τῆς λέξεως σημασίαν—καὶ μάλιστα, δύναται τις νὰ προσθήσῃ, ὑπὸ ζέσεως ἱπποτικῆς καθιστώσης τὸν μέγαν αὐτὸν τῶν συντηρητικῶν ἠγέτην ἀνδρα παρωχημένης ἐποχῆς, ἀνδρεῖον ὁμῶς καὶ τολμηρόν. Ἀδιαλείπτως μάχεται κατὰ τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, ἅν καὶ γινώσκει κάλλιστα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἠττηθῇ, ἀποκτᾷ δ' ὡς ἐκ τούτου τὸ γόητρον μαχητοῦ ἀγωνιζομένου μόνον πρὸς διάσωσιν τῆς ἰδίας τιμῆς. Δηκτικός, δριμύς, ἀγέρωχος, οὐδέποτε συνθηκολογῶν μετὰ τῆς συνειδήσεώς του, μὴ παραδεχόμενος ὅτι ὀφείλει νὰ κολακεύῃ τὰς ἰδέας τῶν συμπολιτῶν του διὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὰς ψήφους των, ἦτο καταλληλότατος ὅπως καταστῇ ἠγέτης κόμματος ἀντιστάσεως. Ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ στενοχωρῆται διότι ἡ παλαίστρα εἶνε τόσο περιωρισμένη καὶ διότι εἶνε ἀπλῶς ὁ διευθυντὴς ὁμάδος σκευῶν, ἐνῶ ἐκ φύσεως ἐπλάσθη νὰ γείνη ὁ ἀρχηγὸς Ἀντεπαναστάσεως! Ἄν δὲν ἐπρόκειτο νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ ριζοσπαστισμοῦ, γυπὸς κατατρώγοντος τὰ σπλάγχχνα τοῦ Προμηθεῶς τούτου, ἐὰν ἡ μοναρχία, πρὸς ἣν ἱεράν τρέφει πίστιν, οὐδένα ἤθελε διατρέχει κίνδυνον, θὰ ἦτο ὑπουργὸς ἐμφρων καὶ καλοκάγαθος ὑπὸ δεσποτικὴν κυβέρνησιν. Ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἀκεραιότης, ἡ περιφρόνησις του πρὸς πάντα συμβιβασμόν, πρὸς πᾶσαν διαιτησίαν τὸν περιβάλλουσι μὲ ἀπλότητά τινα σχεδὸν κυνικὴν. Βλέπει τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἀρνείται· καταλαμβάνει ποῖον εἶνε τὸ φάρμακον, ἀλλὰ τὸ ἀπορρίπτει. Προτιμᾷ τὰ

πάντα ν' ἀφήσῃ εἰς περίπλοκον θέσιν, παρὰ νὰ ὑποστῇ λύσιν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν γεγονότων. Οἱ λόρδοι τὸν χειροκροτοῦσι ὁσάκις αὐστηριὸς μὲν ἀλλὰ δικαίως ἐπικρίνει τι ἢ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ὑπουργείου, οὐτινος ἀνηλεῶς καταδεικνύει τὰ σφάλματα. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εὐρισκόμενος βεβαίως θὰ διέπραττε χείρονα, αἱ δὲ μεταρρυθμίσεις αἵτινες τυχὸν ἤθελον προσέλθει ἐξ αὐτοῦ δὲν θὰ ἦσαν ἔργα τῶν χειρῶν του, ἀλλὰ θὰ ἐξήρχοντο ἀκέραιαι ἐξ ἐπαναστάσεως ἣν αὐτὸς θὰ προῦκάλει. Συνεχίζει τὰς παραδόσεις τῆς ἐναντιώσεως καὶ τῆς ἀντιζηλείας ἐξ ὧν προέκυψεν ἡ πάλῃ τοῦ Βελλιγκτῶνος κατὰ τοῦ Γρέη, τοῦ Πήλ κατὰ τοῦ Ῥῶσσελ, τοῦ Δισρα-ἔλη κατὰ τοῦ Γλάδστωνος. Δὲν ὑπάρχει συντηρητικὸς ἄλλος συντηρητικώτερος αὐτοῦ. Ἐχθρὸς πασῶν τῶν τάσεων τῆς νεωτέρας κοινωνίας, ἔτοιμος πάντοτε ν' ἀγωνισθῇ κατ' αὐτῆς, εἶνε ὁ θερμότερος τῶν συνηγόρων τῶν ὑφισταμένων θεσμῶν, οὐχὶ διότι θεωρεῖ αὐτοὺς δικαίους ἢ ὀρθοὺς, ἀλλ' ἀπλῶς διότι ὑφίστανται καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἀγαπητόν του ἐπιχειρήμα. Βαθύ-νους ἐξεταστὴς τῶν πραγμάτων, φιλοτεχνῶν κομψῶς τὴν φρασεολογίαν του, ἐπιρρωνύων τὸ ὕφος του δι' εὐρείας φιλολογικῆς μαθήσεως, ἐπὶ τοσοῦτον φιλεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν, ὥστε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκτρέπεται ἐκ τῶν ἐπικτῆτων τύπων καὶ κυριευόμενος ὑπὸ τοῦ ὀρητικοῦ χαρακτῆρός του δὲν δύναται νὰ ἐξευγενίσῃ ἢ νὰ περιστείλῃ τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τοὺς χλευασμοὺς του. Ἀποτροπιαζόμενος τὴν Γαλλικὴν Ἐπαναστάσιν, ἰσχυρίζομενος ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶνε μεγάλη διότι ἀντέστη εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς ἰδέας, ἀρνείται νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὴν πατρίδα αὐτοῦ προεφύλαξεν ἀπὸ τὰς συμφορὰς τῶν νεωτέρων χρόνων οὐχὶ τὸ πείσμα ἐν ᾧ ἐννοεῖ αὐτὸς νὰ ἐπιμείνῃ, ἀλλ' αἱ ἐπίκαιροι τῶν προκατόχων του παραχωρήσεις.

Ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου ὁ λόρδος Σαλισθουρὺ εἶνε τέλειος τύπος εὐ ἠγμένου ἀνδρός, λίαν περιζήτητος δὲ εἶνε ἡ αἴθουσα, ἔνθα ὑποδέχεται τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ φίλους. Καὶ ὑποδέχεται μὲν ἀρκετοὺς, πάντας ὁμῶς ἀνήκοντας εἰς ὁμάδα ἐκλελεγμένην παρ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνωτάτης κοινωνικῆς τάξεως. Κέκτηται δύο ἐπαύλεις, τὴν μίαν παρὰ τὴν Διέππην, τὴν ἑτέραν δὲ ἐν Χάτφιλδ, ὅπου ἐνίοτε προσκαλεῖ τοὺς φίλους του εἰς ἀγροτικὰς διασκεδάσεις κατ' ἀπομίμησιν τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας.

Ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων ἠγέται ὑπάρχουσι ὁ Σίρ Στάφφορντ Νόρθκοτ καὶ ὁ λόρδος Ρανδῶλφος Τσῶρτσιλ ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐν τῇ ἀριστερᾷ δὲ πλείστα ὅσα μέλη τοῦ παρόντος ὑπουργείου (Γλάδστωνος) καὶ ὁ δημαγωγὸς Τζῶν Βράιτ, περὶ οὗ ἂν καὶ δὲν εἶνε ἠγέτης ἀνεγνωρισμένος, ἐνταῦθα πρέπει νὰ διαλάβω.

Ὁ σὶρ Στάφορντ Νόρθκωτ εἶνε πολιτευτὴς ἄνευ ἀποχωρήσεως, μεγάλην ἔχων γνῶσιν τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐν γένει τύπων καὶ ὑποθέσεων, ἐπιβάλλων τὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς ὁμόφρονάς του καὶ τὴν ὑπόληψιν εἰς τοὺς ἀντιπάλους του, ἀλλὰ δὲν ἐξεγείρει ποτὲ τὸν ἐνθουσιασμόν. Εὐσυνειδήτος-ὢν, ἐκπληροῖ τὰ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ κόμμα καθήκοντα, εὐτυχῆς λογιζόμενος ὁσάκις ταῦτα συμφωνοῦσι μὲ τὰ χρέη του ὡς πολίτου. Ἔχει τὰ προσόντα πολιτικοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὐγλωττος ῥήτωρ· αἱ ἀγορεύσεις του εἶνε ὠχραὶ καὶ ἄνοιαι, συνηγορῶν δὲ ζημιοὶ καὶ ἐξασθενίζει καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν ὑποθέσεων. Ἄγνοεὶ νὰ ἐξαγάγῃ ὡς ὁ λόρδος Σαλισβουρὺ εὐγλωττότερον κέρδος ἐκ τῶν περιπετειῶν τῆς συζητήσεως.

Ὁ Σὶρ Στάφορντ Νόρθκωτ συναισθάνεται κάλιον παντὸς ἄλλου τὴν ἀνάγκην τοῦ συμβιβασμοῦ. Δὲν εἶνε μέγας ἀνὴρ, ἀλλ' εἶνε εὐπατρίδης ἀξιαγάπητος, ἔμφρων, ὀρθὴν κεκτημένος κρίσιν. Τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς ἐξέχει εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις, αἱ δὲ παρ' αὐτοῦ διδόμεναι ὑποσχέσεις εἶνε ἱεραὶ. Διέπραξε μὲν σφάλματά τινα, ἀλλ' ἐν γένει τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ὑπέβηκεν ἐντιμον καὶ διακεκριμένον.

Ὁ λόρδος Ρανδὸλφος Τσῶρτσιλ ἀνήκει εἰς τὴν περιβόητον οἰκογένειαν τῶν Μαλβοροῦ. Ἐκ πρώτης ὄψεως οὐδεμίαν προξενεῖ ἐντύπωσιν τὸ ἐξωτερικόν του· πλὴν εὐθύς ὡς ἀρχίσῃ νὰ ὁμιλῇ, στένος ψυχῆς ἐκδηλοῦται ἐν τοῖς κινήμασι του καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ του. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τετάρτου κόμματος, ὡς ἀποκαλεῖται, πολλὰς ἤδη ἔχει ἐξεγείρει τρικυμίας. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἤχῃ καταγώδης ὡς βροντή. Ἄν καὶ εἶνε μόλις τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ὁ λόρδος Ρανδὸλφος Τσῶρτσιλ φαίνεται κεκτημένος πᾶσαν τὴν πείραν ἣν δύναται τις ν' ἀρυσθῆ ἐκ τῆς εὐτολμίας. Τόσον ἰταμὸς εἶνε περὶ τὸ λέγειν, ὥστε δὲν ἐφοβήθη ἡμέραν τινὰ νὰ φιλονεικῆσῃ μετὰ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας. Ἡ πρὸς τὸ Κοινοβούλιον περιφρόνησίς του εἶνε ἀπότομος μέχρις αὐθαδείας. Ἐνασμενίῳ φανταζόμενος αὐτὸν ὡς ἀρχαῖον ἥρωα προσκαλοῦντα τὴν Βουλὴν, ἀπειλοῦντα καὶ ὑβρίζοντα αὐτήν.

Ἀποβλέπει εἰς ὀρίζοντας εὐρεῖς, εἶνε δὲ φιλόδοξος ἄνευ ἀλαζονείας. Ἐὰν δὲν κατασυντριβῇ ἐν τῇ πάλῃ, μέλλει νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον μέρος. Μόνον τὸ εὐθραυστον τῆς ὑγείας του ἐνδέχεται ν' ἀποσπάσῃ αὐτὸν ἐκ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἀγώνων. Εἶνε ῥήτωρ παράφορος, ἀλλ' οὐδέποτε χυδαῖος, κέκτηται δὲ πολὺ πνεῦμα ὁσάκις θέλει νὰ τὸ ἐπιδείξῃ· παιδρὸς καὶ ζωηρὸς σύντροφος, ἐξαιρετος φίλος, φιλόστοργος ἀδελφὸς ὢν, ἀγαπᾷται θερμῶς παρὰ πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Ἡ σύζυγός του εἶνε εὐειδεστάτη Ἀμερικανίς.

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ λόρδου Ρανδὸλφου Τσῶρτσιλ ἀρνοῦνται ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς ἀληθῆ πολιτικὸν ἄνδρα, χαρακτηρίζοντες μάλιστα αὐτὸν ὡς ἀντιδραστικόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς κυβερνῶντας πᾶσα ἀντιπολίτευσις ταχέως μεταβάλλεται εἰς ἀντίδρασιν.

Τὸν κατηγοροῦσιν ὅτι ἀντιλέγει εἰς ὅλα, ὅτι εἶνε φατριαστὴς. Τὸ ἀληθές ὅμως εἶνε ὅτι ἀνένιστε καθίσταται φορτικὸς ἕνεκα τῶν ὀνειδισμῶν του, διὰ τῆς ἐπιτηδειότητός του, διὰ τῆς ρητορικῆς μεθόδου του, διὰ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν συμβουλῶν ἐπισύρει τὴν προσοχὴν. Δὲν εἶνε ἀποκλειστικὸς τὸ φρόνημα καὶ πολλάκις ὑπεστήριξε τοὺς ἑαυτοῦ ἀντιπάλους τὸν σὶρ Κάρολον Δίλκε, τὸν κ. Λαβουσέρ καὶ αὐτὸν τὸν κ. Πάρνελ. Ἄλλως τε ἔχει γνῶσιν πολλὴν τῶν περὶ τῆς Ἰρλανδίας ζητημάτων.

Πρὸ μικροῦ ἐξήγειρε τὸ ζήτημα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ὑπουργείων, διατεινόμενος ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν εἶνε φωλεὰ ὀκνηρῶν, τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν καταφύγιον τῶν μηδαμινῶν, τὸ ναυαρχεῖον φυτώριον ἀνικάνων καὶ οἱ ὑπάλληλοι ἐν γένει στρατιὰ ἀναπήρων ὑπὲρ τὸ δέον δαψιλῶς ἀμειβομένων. Θὰ ἐνθυμηθῇ ταῦτα πάντα ὅταν γείνη ὑπουργός· διότι ἡ πρόσληψίς του εἰς τὸ πρῶτον σχηματισθόσμενον συντηρητικὸν ὑπουργεῖον θεωρεῖται ἀναπόφευκτος, καὶ τοι ἀντιπολιτεύεται τὸν λόρδον Σαλισβουρὺ.

Ὁ Τζῶν Βράϊτ δὲν εἶνε ἡγέτης ὁμάδος, ἀλλ' εἶνε εἰς ἐκ τῶν μεγίστων ὑποκινητῶν τῆς κοινῆς γνώμης. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Βιρμιγγάμης, κουάκερος τοῦ Λαγκασίας καὶ μέγας βιομήχανος, τὸ ἑβδομηκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων νῦν, εἶνε εἰς τῶν μάλιστα ἐνδιαφερόντων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας. Οὐδεὶς ἄλλος ἐσυκοφαντήθη καὶ ἐξυβρίσθη ὅσον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ὡς αὐτὸς ἐκολακεύθη καὶ ἐλατρεύθη. Ὑπέβηκε ταύτοχρόνως ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος καὶ τὸ εἶδωλον τῶν συμπολιτῶν του. Τὸ εὐγενές καὶ ἐπιβλητικὸν αὐτοῦ ἦθος καὶ ἡ λεόντειος κεφαλὴ του ἐπισύρουσιν ἐπ' αὐτοῦ πάντων τὴν προσοχὴν, τὰ κινήματά του εἶνε ζωηρά, ἀποφασιστικά, τὸ βλέμμα του δὲ ὀξύ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ του τὸν ἀναγνωρίζουσιν ὡς πολιτικὸν ἄνδρα πρώτης τάξεως. Τὸ βουλευτήριον, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε ἐντελῶς κενόν, πληροῦται ἐν τῷ ἅμα ὁσάκις πρόκειται ν' ἀγορευθῇ. Ἀρχίζει διστάζων, λαλῶν μὲ τόνον συνδιαλέξεως, πλὴν βαθμηδὸν ἐμφυχοῦται, ὡς νὰ παρεφέρετο ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων. Πρακτικώτατος ὢν, καθίσταται καταφανεὶς εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι φαίνεται πρόδηλον εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Εἶνε δεξιὸς καὶ εὐγλωττος ῥήτωρ, ἀμέμπτως λαλῶν. Δὲν πλάττει κενὰς φράσεις, ἡ ἰσχυρὰ δὲ φωνὴ του, τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ παραστήματός του, ἡ ὀρθὴ ἐκλογὴ τῶν καταλλή-

λων λέξεων ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του, ἡ ἐμπειρία αὐτοῦ περὶ τὸ ἐντείνειν βαθμηδὸν τὴν ἐντύπωσιν, ἡ πειστικὴ λογικότης τῆς ἀγορεύσεώς του, ἡ ὀρθοφροσύνη του, τὸ ὑπολανθάνον σατυρικὸν του πνεῦμα, ἡ ἀγχινοιά του καὶ ἡ εὐθυμία τοῦ χαρακτηρισμοῦ του, αἱ ὀρηκτικαὶ ἐξάψεις τῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς ἀγανακτήσεώς του, πάντα ταῦτα τὰ χαρίσματα καθιστῶσιν αὐτὸν ἄνδρα ἐξαιρετικόν, αἰρόμενον ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἰς ὕψος ἀπαρμιλλίου ἀξίας. Εἶνε πάντοτε κύριος ἑαυτοῦ καὶ δὲν συνειθίζει νὰ συλῆ τοὺς κλασικοὺς λατίνους συγγραφεῖς ὅπως ἀρυσθῆ ἔξ αὐτῶν ἀχρήστους περικοπᾶς. Ἐνίοτε ἀναφέρει τοιαύτην τινά, παραλαμβάνει αὐτὴν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἢ κατὰ βάθος γινώσκει. Αἱ ἀγορεύσεις του περιέχουσιν ἀόριστόν τινα γεῦσιν πουριτανισμοῦ. Ἐνίοτε παραφερόμενος πειρᾶται ν' ἀποκρίψῃ τὴν μετριопάθειάν του ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς βιαιότητος, ἀλλ' ἡ ἐνάργεια τοῦ λογισμοῦ του ἐπαναφέρει αὐτὸν εἰς ἡπιώτερα μέσα. Πειροκισμένος δι' ἐξαιρέτου ὀξυδερκείας, γόνιμος εἰς τεχνήματα, ἂν ποτε ἀνελάμβανε νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον ἤθελεν εἶναι τοῦτο ὑπουργεῖον διεξαγωγῆς ὑποθέσεων, αἱ δὲ ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτὸν ριζοσπαστικαὶ τάσεις θὰ ἐμετριάζοντο ὑπὸ τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ εὐθυκρίας, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκει πάντοτε τὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν κατάστασιν λέξιν καὶ τὴν λύσιν πάσης δυσκολίας.

Ὡς ὑπουργὸς ὑπὸ τὸν Γλάδστωνα δὲν διέπρεψε πολὺ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει περιποιεῖ μὲν τιμὴν εἰς τὸ ὑπουργεῖον οὐτινος μετέχει, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ τὸ κυριώτατον αὐτοῦ μέρος. Προσῆνεγκον πρὸς αὐτὸν τὸ χαρτοφυλάκιον, διότι ἔχει ἐπιρροὴν καὶ διότι ἐπιβάλλει τὴν γνώμην του εἰς τὴν πολυάριθμον πελατεῖάν του. Πλεῖστα ἔτερχ χαρτοφυλάκια τῷ προσῆνεγκον, πλὴν δὲν αἰσθάνεται ὄρεξιν πολλήν διὰ τὴν ἐξουσίαν. Τινὲς τὸν θεωροῦσιν ὡς δημαγωγὸν καὶ διατείνοντας ὅτι συμπαθεῖ πρὸς τοὺς ἐπαναστατικούς οὐδὲν τούτου ψευδέστερον. Τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ τὴν κατάργησιν τῶν περὶ σιτηρῶν νόμων (corn Laws) μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸν φόρον (church rates) καὶ μὲ τὴν ἐν Ἰνδίας πολιτικὴν. Ἐμπόδισε τὸν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν πόλεμον κανονίσας διὰ διαιτησίας τὸ ζήτημα τῆς «Ἀλαβάμας.» Εἶνε ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ὑπὸ τὴν Μάγγχην σήραγγος.

X*

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνέβησαν ἐν Λονδίῳ 37 θάνατοι, προσελθόντες ἀποκλειστικῶς ἐκ πείνης.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Ἰνδικῇ 1066 ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐκ δηγμάτων φαρμακερῶν ὄφρων, καὶ 110 ἐφρονεῦθησαν ὑπὸ τίγρεων.

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΕΥΤΥΧΙΑ ;

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Δὲν ἀρκεῖ ἐν τούτοις νὰ θέσῃ τὰς δυνάμεις του εἰς ἐνέργειαν ὁ ἄνθρωπος ὅπως ἡ εὐτυχής. Πρέπει νὰ θέσῃ αὐτὰς εἰς ἐνέργειαν ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως, ἢ τοῦλάχιστον τόσο μόνον κώλυμα νὰ αἰσθάνηται ὅσον ἀκριβῶς ἀρκεῖ ὅπως διατηρῆ ἀκμαῖον τὸ συναίσθημα τῆς δραστηκότητός του. Ὅταν τὸ δραστικὸν τοῦτο καταπολεμηθῇ ὑπὸ ἐξωτερικῶν αἰτίων, ἢ ὅταν αἱ διάφοροι τῆς ψυχῆς ἡμῶν δυνάμεις συγκρουῶνται πρὸς ἀλλήλας, ἡ ψυχὴ ἀλγεῖ, τὸ δὲ ψυχικὸν τοῦτο ἄλλος, ὅπερ δὲν εἶνε ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἡδονήν, εἶνε ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ εὐτυχίαν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ὀδύνης, τουτέστιν ἡ ἀνάπαυλα καὶ ἡ εἰρήνη, εἶνε εἰς πάντας τὸ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα εὐτυχούς βίου. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπιζητοῦσι πάντες ὡς τέρμα τῶν περιπετειῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἐργασίας των. Ἡ εὐτυχία, ἐν τῇ ἀπολύτῃ αὐτῆς ἰδέᾳ, ἀποτελεῖται λοιπὸν ὑπὸ δύο ὄρων· ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς δραστηριότητος, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὄντος ἡμῶν καθ' ὅλους αὐτοῦ τοὺς βαθμούς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῆς ἀρμονίας, τῆς ἰσσοροπίας τῶν ἠθικῶν ἡμῶν δυνάμεων· εἶνε μίγμα τι ἐνεργείας καὶ ἡσυχίας, κινήσεως καὶ ἀναπαύσεως. Ἄλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων ὄρων ὁ δεῦτερος, τουτέστιν ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἀρμονικὴ θεραπεία ἀπασῶν τῶν ἐν ἡμῖν ἠθικῶν δυνάμεων δὲν εἶνε τι κατορθωτὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἢ τοῦλάχιστον εἶνε παροδικὴ καὶ λιαν ἀτελής. Κἂν ἔτι ὁ ἄνθρωπος εὕρῃ τὴν ἡσυχίαν ἐν αὐτῷ, θὰ ἴδῃ αὐτὴν καταστρεφόμενῃν ἐκ τῆς συναντήσεως ἐξωτερικῶν αἰτίων. Ἡ τελεία λοιπὸν εὐτυχία εἶνε χίμαιρα ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ἡ μόνη εὐτυχία εἰς ἣν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ν' ἀφορώμεν εἶνε ἡ ἐν ἀγῶνι κατακτωμένη, ἐν ᾧ ἡ ἐκ τῆς δράσεως χαρὰ εἶνε ὑπερτέρα τῆς ἐκ τῆς ἀναπαύσεως ἡδονῆς καὶ ἐν ᾧ ἀναγκαιῶς συνυπάρχει καὶ ἡ ὀδύνη. Δυνατὸν μάλιστα, διότι ἡ ὀδύνη εἶνε στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ὄντος ἡμῶν, ὅπως ἀναπαύμεν εἰς ὑψηλότερον βαθμὸν τελειότητος καὶ εἰς μεγαλειέταν κατ' ἀκολουθίαν εὐδαιμονίαν, ν' ἀναγκασθῶμεν νὰ ὑπομείνωμεν περισσοτέρας ὀδύνας, ἐκ τούτου δὲ νὰ ὤμεν ταῦτοχρόνως καὶ εὐτυχέστεροι καὶ δυστυχέστεροι. Ἴσως εἶνε ἀπαραίτητον νὰ συμβαίῃ οὕτω, διότι ἡ δράσις συνεπάγεται πολλάκις τὴν ὀδύνην, καὶ ὅσα μᾶλλον μεγαλύνεται ὁ ἄνθρωπος τόσο εὐρυτέραν παρέχει ἐπιφάνειαν εἰς τὰς ἐκ τῶν ἐξῶ προσβολὰς.

Σύγχρονός τις φιλόσοφος εἶπεν εὐλόγως:

«Ἀδιάφορον ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶνε δυστυχῆς ἀρκεῖ νὰ εἶνε μέγας» προσλέγω δὲ ὅτι ἂν ἀνυψωθῆ μέχρι τοῦ μεγαλείου, δὲν εἶνε ἐντελῶς δυστυχῆς. Διότι τοῦτο ἀκριβῶς τὸ μεγαλεῖον εἶνε